

Hangö Manskör 10 år

Ur Hangötidningen 23.1.1937

En kort tillbakablick på körens tillkomst och verksamhet

Ur stadsstyrelsens i Hangö stad motivering till utgifts och inkomstförslaget för år 1937 saxa vi angående Hangö Manskör följande:

"Musiknämndens förslag om förhöjning av anslaget för bidrag till sång och musiksammanslutningar med 1.500 mk, så att nämnden bleve i tillfälle att understöda en relativt nybildad sångkör, har stadsstyrelsen icke ansett sig kunna förorda..."

Så "relativt nybildad" kan väl dock näppeligen anse Hangö Manskör av idag vara. Visserligen behöver man icke gå mer än fem år tillbaka i tiden för att påträffa den dag – 31 jan. 1932 – då kören gav sin första konsert på hemorten. Dessförinnan hade kören likväl givit 5 konserter i bygderna runt Hangö och dessutom medverkat i ett otal tillställningar av varierande slag. Den kvartett varav Hangö Manskör leder sitt ursprung, bildades nämligen redan senhösten 1926. Det var vid tiden för Hangö Idrottsklubbs jul- eller s.k. grötfest nämnda år. På initiativ av dåvarande ordf. i klubben mag. Henry Forss, ställde sig numera i Björneborg bosatta prokuristen John Nyberg i spetsen för en kvartett – 12 medlemmar – till vilken sångarna rekryterades främst från Hangö Blandade Körs mansstämmor. I hast inövades därpå några sånger, vilka sedan sjöngs vid festen ifråga. Efter detta kvartetts jungfru-uppträdande torde ingen tanke på fullständig upplösning av densamma ha existerat. En och annan trädde visserligen tillbaka, men för beredande av större omväxling vid av H.Bl.K anordnade festligheter kvarstod inom denna kör stamtruppen under namn av "Kamratkvartetten". Som sådan verkade den nu i över två år, varunder den snabbt synes ha tillvunnit sig publikens gunst och alltmera började anlitas utom sitt ursprungliga arbetsområde. En blick på repertoarförteckningen ger även vid handen, att kvartetten ingalunda legat på latsidan denna tid.

Omsider inträffade dock en omgestaltning av förhållandet. I mitten av januari 1929 bröt sig kvartetten ut ur blandade kören. Skälet, åtminstone det mest vägande skälet till denna handling står att söka däri, att i staden funnos många sångare, vilka

kände sig hågade att sjunga i en kvartett, men det oaktat tvekade ansluta sig så länge anslutningen innebar, att man även var tvungen att deltaga i blandade körens arbete. Att så var fallet, därpå tyder också den omständigheten, att antalet medlemmar omedelbart efter separeringen från blandade kören steg till 24. Man hade således osökt funnit anledning att bilda en fristående manskör. Detta så mycket hellre, som därigenom en verklig brist avhjälpes. Vid möte den 17 jan. 1929 ändrades kvartetts namn till "Hangö Svenska Manskör", som medels notis i tidn. "Hangö" av den 24 jan. 1929 uppmanar hugade sångare att ansluta sig, så att Hangö bleve i tillfälle att vid sommarens sångfest deltaga med en representativ manskör.

Även i övrigt betecknar händelserna under år 1929 inledningen till ett nytt skede i kvartetts utveckling. Såsom det anstår en självständig kör, började också Hangö Svenska Manskör sikta på en egen konsert. Denna ägde rum 14 dec. i Täcktom. Fyra dagar tidigare hade kvartetten för andra gången ändrat namn, vilket nu definitivt fastställdes till "Hangö Manskör". Det var onekligen väl funnet att förlägga denna och alla de närmast följande konserterna till landsorten. Dels förfogade kören över en väl inövad, men för hemmapubliken fullkomligt utsliten repertoar och dels hade rutinen på det dåvarande stadiet kanske ännu inte tålt den påfrestning, som den säkert blivit utsatt för vid framförandet av ett helt konsertprogram inför den i de flesta fall kräsnare stadspubliken (den mindre kräsna älskar åter som bekant tingel-tangel). Snart nog visade det sig även, att Hangö Manskör var en synnerligen kärkommen gäst i bygderna. Faktum återspeglas bäst i de ekonomiska resultaten från konserterna i Bromarf och Skogby. Jämför man med behållningen från bästa stadskonsert med behållningen från resp. landsortskonsert, när den förra inte ens till hälften av den senare. Uttryckt i siffror blir det 384 mk mot 1.015 mk.

En oerhört menlig inverkan på körarbetet hade alltid vintertrafiken, emedan dir. därigenom, i vida högre grad än vanligt fästes vid sin tjänst å ett härvarande speditjonskontor. T.ex. år 1931 var han,

ehuru befriad från dirigentsysslan i H.Bl.K., det oaktat tvungen att inställa repetitionerna under februari, mars och delvis april. När sedan arbetet åter vidtog, gick det undan med kläm, och innan året gått tillända, var repertoaren närapå fördubblad. Under ordinarie dirigentens vistelse å annan ort leddes några övningar höstterminen av kapellm. E. Karjalainen.

Hittills ha endast de yttre händelserna i körens historia blivit berörda, medan dess "själsliv" helt lämnats på sidan. I detta såväl som i allt annat är dirigentens åsikt den normgivande. John Nyberg, grundaren och ledaren av Hangö Manskörs öden ända till dess han 1933 bortflyttade från orten, beivrade med största möjliga noggrannhet brott mot kamratskap och plikt känsla; ofta med en stränghet, som lätt kunnat få ödesdigra följder för körens fortlevnad. De äldre sångarna ha ännu i färskt minne, hur han från en konsert helt resolut utslöt en sångare – en av körens vackraste stämmor – därför att denne utan giltig orsak undandragit sig generalrepetitionen. Är inte detta att statuera exempel så...? Under hans taktpinne syndades det också därför ytterst sällan mot vad man kunde kalla god ton inom en kör (därmed vare naturligtvis inte sagt, att förseelserna numera börjat frodas). Nyberg visade på senare tid heller aldrig tecken på att nämnvärt vilja förstora sin tropp. Han visste alltför väl, vilka risker till inre splittring detta medför, någonting som också hans efterföljare varit medvetna om och försökt undvika. Även uttryckte han ofta sin stolthet över, att i hans lilla sångarskara inte funnos några "blindpipor". Hans konstnärliga uppfattning om kvartettsången skilde sig på ett par punkter väsentligt från en viss kritikers, men vidare diskussion i ämnet lämnar vi därhän.

Då Nyberg, som redan nämnts, år 1933 skuddade Hangös stoft av sina fötter, försvann med honom också hans noter. Där stod Hangö Manskör, utan ledare och med en sorgligt svältfödd notsamling. Löjligt för resten att ägna noterna en sådan omtanke. Hur digra de än varit, hade de likväl icke förmått frambringa någon dirigent. En sådan fick kören först hösten 1934. Nämda år nybesattes vissa lärarposter i Hangö folkskolor. Bland nykomlingarna fanns en – lär. Bruno Pettersson – vilken åtog sig dirigentsysslan. Nu hade de obefintliga noterna behövts. Efter några uppträdanden var det stört omöjligt att längre använda den redan förut nötta repertoaren; man riskerade, som pojkarna älskade att uttrycka sig, få

någonting hårt och billigt i skallen. Spåren efter Nybergs gärning hade även under den ofrivilliga vilan verksamhetsåret 1933 – 1934 börjat gro igen; sångarna visade inte längre det rätta gryet inför uppgiften och dir. var ännu inte riktigt "hemvan". Läget såg ganska mörkt ut. För att inte äventyra företagens existens tillfrågades dir.cantus Sune Carlsson, huruvida han vore villig att åtaga sig den musikaliska ledningen. Svaret blev jakande. Hösten 1935 började kören arbeta under sin tredje dirigent, vars meriter som körledare äro alltför kända för att här ytterligare beröras. Må det också strax vara sagt, nu tvivlade ingen längre på framgången. Notbristen avskaffades småningom, styrelse – den första – valdes, frampå våren segrade tenoren Elfströms förslag till körmarke, tre månader senare tonsattes skalden Hj. Krokfors´ idealiska text till lystringssång för kören av dess egen dir., m.m. Allt som allt betecknar detta en grann slutspurt på det första decenniet i körens historia. Rikta vi blicken bakåt för att utforska vad kören under denna tidsperiod presterat utom repetitionerna, komma vi till följande resultat:

Konserter	10
Delt. i sångfester	9
Medv i övriga allmänna fester o.a.d.:	30

Körens röstresurser belöpa sig för närvarande till 28 strupar, fördelade på 7 I:sta tenorer, 6 II:dra tenorer, 8 I:sta basar och 7 II:dra basar. Herrar Karl Isaksson och Alvar Lindqvist äro de enda som alltsedan "Kamratkvartettens" dagar alltjämt stöda kören i dess strävan för sitt mål: "Kvartettsången till heders i Hangö-bygden".

Hangö i januari 1937
B.Ekroth